

II MONITORING IMPLEMENTACIJE POSTOJEĆIH ZAKONA

1. Zakon o javnom informisanju

1.1. Implementacija Zakona o javnom informisanju, obrađena je, jednim delom i kroz odeljak o slobodi izražavanja.

1.2. Na sednici Odbora za evropske integracije Narodne skupštine Republike Srbije, koja je održana 11. novembra, šef Delegacije Evropske unije u Srbiji, Vensan Dežer, predstavio je Izveštaj Evropske komisije o napretku Srbije za 2010. godinu. Dežer je istakao da je ovaj izveštaj u osnovi pozitivan, jer se u njemu konstatuje da je u Srbiji ostvaren napredak u političkoj demokratizaciji i da je došlo do izvesnog oporavka privrede. Međutim, uočeni su problemi u više oblasti, a pre svega u reformi pravosuđa, suzbijanja korupcije i organizovanog kriminala, vladavine prava, odsustva širih debata pre usvajanja zakona i česte primene instituta hitnog postupka prilikom donošenja zakona. Dežer je posebno istakao primer Zakona o javnom informisanju, čije su odredbe oborene na Ustavnom sudu, a prilikom čijeg usvajanja je ignorisano mišljenje javnosti.

1.3. Većina medija u Srbiji ne poštuje etičke i profesionalne norme koje propisuju Kodeks novinara Srbije, Zakon o javnom informisanju i drugi važeći propisi, konstatuje se u tekstu koji je objavio dnevni list „Danas“ u broju od 21. novembra. Predstavnici novinarskih udruženja saglasni su u oceni da se najčešći propusti tiču nepoštovanja pretpostavke nevinosti. Vukašin Obradović, predsednik NUNS-a, izjavio je da NUNS „sa velikim nestrpljenjem očekuje da profunkcioniše Savet za štampu“, dodajući da bi ovo samoregulatorno moglo da popravi stanje na medijskoj sceni u Srbiji. Petar Jeremić, predsednik IO Udruženja novinara Srbije (UNS), navodi da je najviše povreda zabeleženo u tabloidnoj štampi, ali da postoje i primeri gde ista pravila krši i Javni servis. On smatra da će po ovom pitanju važnu ulogu igrati Savet za štampu u slučaju štampanih medija, dok bi Republička radiodifuzna agencija (RRA) trebalo da brine o poštovanju propisa u elektronskim medijima.

2. Zakon o radiodifuziji

2.1. Televizija SOS kanal saopštila je da je Republička agencija za elektronske komunikacije (RATEL) isključila predajnik te televizije na Beograđanki „kako bi sprečila veštačenje kojim bi se utvrdilo da li se njena frekvencija poklapa sa frekvencijom rumunske televizije“. U saopštenju se ističe da ni posle četiri godine, otkako joj je dodeljena neispravna frekvencija, RATEL i Republička radiodifuzna agencija (RRA) nisu rešili taj problem, zbog čega je ta televizija pretrpela višemilionsku štetu, a gledaocima je bilo onemogućeno da normalno prate program. Kompletna dokumentacija sa svim relevantnim merenjima i podacima vezanim za ovaj slučaj, kako je ova stanica saopštila, prosleđena je najvažnijim institucijama u Srbiji, zatim OEBS-u i Evropskoj komisiji u Beogradu.

Saopštenje Televizije SOS kanal otkriva samo deo priče koji je vezan za oduzimanje dozvole ovoj regionalnoj specijalizovanoj sportskoj televiziji iz Beograda. Naime, na Internet prezentaciji RRA, na adresi: <http://www.rra.org.rs/index.php?task=content&id=103>, dostupno je rešenje Saveta agencije od 24. marta 2009. godine, kojim je ovoj televiziji bila oduzeta dozvola za emitovanje programa, osim u slučaju da u roku od 7 dana ne izmiri dospele obaveze prema Agenciji u iznosu od 20.956.831,16 dinara (više od dvesta dvadeset hiljada evra po kursu važećem u tom periodu), odnosno da ne položi bankarsku garanciju na navedeni iznos, naplativu na dan 31. maj 2009. godine. Kako Televizija SOS kanal nije uplatila dugovani iznos, niti položila bankarsku garanciju, to je dozvola ovoj stanici praktično oduzeta sa 1. aprilom 2009. godine. Dana 26.02.2010. godine, Republička agencija za telekomunikacije donela je rešenje broj 1-01-345-148/10, takođe dostupno na Internetu, na adresi: <http://registar.ratel.rs/cyr/filestore/?filestore=6&id=738>, kojim je zabranila rad radio stanicama (televizijskim predajnicima) Televizije SOS kanal na 36. i 38. kanalu u Beogradu, pozivajući se na zahtev RRA i odredbu člana 77. Zakona o telekomunikacijama, kojom je predviđeno da se dozvola za radio stanicu može oduzeti ako istekne, bude oduzeta odlukom regulatornog tela nadležnog za radiodifuziju ili na drugi način prestane da važi dozvola za emitovanje radio i televizijskog programa, u skladu sa posebnim zakonom kojim se uređuje oblast radiodifuzije. Činjenica je i da je Televizija SOS kanal u više navrata u prethodnom periodu ukazivala da na 36. UHF kanalu za koji je dobila dozvolu na javnom konkursu i u skladu sa važećim planom raspodele, trpi štetne smetnje od emitera iz Rumunije, zbog čega ne može kvalitetno signalom da pokrije zonu servisa za koju je dobila dozvolu. Međutim, nezadovoljna sporošću kojom se ovi problemi rešavaju u situaciji koja je zahtevala intervenciju nadležnih administracija i Srbije i Rumunije, Televizija SOS kanal odbila je da plaća naknadu za dobijeno

pravo na emitovanje, čime je kreirala osnov za oduzimanje dozvole shodno odredbi člana 61. Zakona o radiodifuziji. Tom odredbom predviđeno je da dozvola za emitovanje programa prestaje da važi i pre isteka vremena na koje je izdata ako emiter, i pored pismene opomene, ne izmiri obavezu plaćanja naknade za dozvolu za emitovanje programa.

3. Zakon o autorskom i srodnim pravima

3.1. Tokom novembra, veliki broj stanica širom Srbije počeo je da dobija zahteve za prikupljanje obaveštenja od nadležnih tužilaštava, a koji se tiču navodnog privrednog prestupa iz člana 215. stav 1. tačka 7) Zakona o autorskom i srodnim pravima. Naime, navedenim članom je predviđeno da će se kazniti za privredni prestup, novčanom kaznom u iznosu od 100.000 do 3.000.000 dinara, privredno društvo ili drugo pravno lice koje organizaciji za kolektivno ostvarivanje autorskog ili srodnog prava ne dostavi ili ne dostavi u propisanom roku, podatke o nazivu predmeta zaštite, učestalosti i obimu iskorišćavanja, kao i o drugim okolnostima koje su relevantne za obračun naknade koja se prema tarifi plaća. Zakon za isti privredni prestup predviđa mogućnost izricanja novčane kazne u iznosu od 50.000 do 200.000 dinara i za odgovorno lice u pravnom licu. Iz zahteva se moglo zaključiti da je OFPS, kolektivna organizacija za zaštitu srodnih prava proizvođača fonograma, podnela prigovore Republičkoj radiodifuznoj agenciji (RRA) protiv čitavog niza stanica koje, po njihovom mišljenju, ne dostavljaju relevantne podatke o korišćenim predmetima zaštite, po osnovu kojih je RRA nadležnim tužilaštvima podnela prijave za privredni prestup.

Zakonom o autorskom i srodnim pravima predviđena je obaveza radio i TV stanica da jednom mesečno dostavljaju popis emitovanih predmeta zaštite organizacijama za kolektivno ostvarivanje autorskog ili srodnog prava čije predmete zaštite iskorišćavaju, na način i u formi određenoj opštim aktima organizacije. Ovi popisi emitovanih predmeta zaštite, organizacijama su od značaja, budući da su od uticaja na podelu prikupljenog novca od naknade pojedinačnim vlasnicima prava. Problem sa OFPS-om, međutim, postoji u tome što način i forma popisa koji radio i TV stanice treba da dostavljaju, nisu dovoljno precizno regulisani opštim aktom ove organizacije. Naime, članom 9. važeće Tarife naknada koju od korisnika naplaćuje OFPS („Službeni glasnik RS“, br. 94/2009), predviđeno je samo da je korisnik dužan da u pisanoj formi, putem redovne ili elektronske pošte ili korišćenjem obrasca koji se nalazi na sajtu OFPS-a prijavi svako korišćenje repertoara. Iz navedene odredbe proizilazi da je korišćenje obrasca koji se nalazi na sajtu OFPS-a – opciono. U svakom slučaju, na sajtu OFPS-a postoji i tekst

Pravilnika o prijavi emitovanih fonograma od strane emitera koji je Upravni odbor OFPS-a usvojio krajem marta 2010. godine. Ovim Pravilnikom predviđeno je, drugačije nego u važećoj Tarifi, da će se prijava emitovanih fonograma smatrati urednom i potpunom i u tom smislu prihvatljivom, samo ukoliko je sačinjena u elektronskoj formi obrasca propisanog od OFPS-a i fizički dostavljena na kompakt disku. Autorima ovog izveštaja gotovo je neverovatno, ali i to odslikava problematičnu regulativu u skladu sa kojom emiteri u Srbiji rade, da neko bude kažnjen kaznom koja se može kretati u rasponu do 3 miliona dinara u situaciji u kojoj je postupao u skladu sa važećom Tarifom objavljenom u Službenom glasniku, te poslao prijavu korišćenja repertoara elektronskom poštom, sa razloga što je jedna kolektivna organizacija, naknadnim aktom, koji nije objavljen u Službenom glasniku, te samim tim potencijalno i nije bio nužno dostupan korisnicima, propisala da se prijava korišćenja repertoara elektronskom poštom više neće smatrati urednom i potpunom. Da li će tužilaštva, po dobijanju obaveštenja koja su tokom novembra počela da prikupljaju od stanica, zaista i pokrenuti postupke, te da li će sudovi u njima izricati Zakonom propisane kazne, ostaje da se vidi.